

BİR

Hadi yap, çek tetiği, diye geçirdim içimden. O an tek istediğim buydu çünkü henüz on üç yaşındaydım, ümitsizdim ve her şey ama kesinlikle her şey ailemin beni içine sürüklediği yazgıdan daha cazipti. Bir eli, belindeki tabancada olan polis memuru, homurtular çıkaran motosikletinin üstünde, güneş gözlüklerinin arkasından çevreyi gözlüyordu. Yeni Başbakan'ın konvoyundaki eskortlardan biriydi, görevi sivil arabaları yoldan temizlemektir. Sürücüler zamanında durmazlarsa, onları vurmaya yetkiliydi. Asfalt yoldan çekilmezlerse ya da dursalar dahi, içindeki yolculardan şüphelendiği ya da kasten oyalandıklarını düşündüğü takdirde onları vurabilirdi. Kendi vatanımdaki polis memurlarına hiç benzemiyordu.

Vatanım, dedim içimden. Eski bir acı mideme saplandı. İngiltere ve Britanya artık çok uzak kaldı. Benim için bu yer yani Afrika, bambaşka bir alem. Gözlerini bizden ayırmayan bu motosikletli polise, arabanın içinden bakarken Britanya, başka bir gezegendeymiş kadar uzak geliyordu.

İç çektim.

Babam tamamen yanlış anladı ve bronzlaşmış bileğindeki saatini gözüme soktu.

‘Daha çok zamanımız var, ilk günden geç kalmayasın diye her şeyi hesapladım’ dedi.

Korktuğum başıma gelmişti: dualarım boşa çıkmıştı. Babamın fikir değiştirip bizi evimize geri götüreceğine dair umudum sönmüş, hayallerim suya düşmüştü.

Polis memuru hiç kımıldamıyordu. Kara derisi terden parlayan adam, annemi, babamı ve beni gözleriyle baştan aşağı tararken, kaskatı, hiç konuşmadan bekledik. Sıcaklık gittikçe artıyordu, rüzgâr bir süredir esmiyordu. Arabanın ön camına çarpan böcekler vızıltılar çıkararak döne döne kuru çimenlerin üzerine iniş yapıyordu. Dünyanın en ücra köşesinde, işte buradaydık.

Biraz sonra bir araba konvoyu süratle önümüzden geçti, gizemli ve koyu renkli arabalardan oluşmaktaydı. Kararlımış camların ardındakini göremediğimiz için hangisinin Başbakan’ın arabası olduğunu anlayamadım, ancak, ortadaki bayraklı, en büyük ve en parlak Mercedes gözümden kaçmamıştı.

‘Şunu gördünüz mü?’ Babam, bir oyuncak mağazasının önünde donakalmış bir çocuk gibi şapşal bir ifadeyle konuşuyordu. ‘İşte büyük, çok büyük bir adam. Halkına özgürlük verdi; bundan daha önemli bir başarı ne olabilir ki?’

Dikiz aynasındaki gözler, şaşkın bakışlarıma takıldı.

‘Sana verdiğim kitabı okumadın mı?’

Başımınla okuduğumu belirttim, yalan söylüyordum ama babam zaten benim tarih kitaplarından nefret ettiğimi bilirdi.

‘Asırlar boyunca Avrupalılar Afrika’yı bir oyun sahası gibi gördüler. Burayı aramızda paylaştık, bütün zenginliklerini

çaldık ve burada yaşayan zavallı halka zırnık kadar değer vermedik.’

Annem iç çekti ama babam her zamanki gibi gevezeliğe başlamıştı bir kere.

‘Britanya *bu* bölgeyi istila etti ve adını Rodezya olarak değiştirdi. Ama siyah Afrikalılar ülkeleri için savaştılar ve en sonunda güce denge getirdiler, evlat. Beyaz azınlığın hâkimiyeti sona erdi, Tanrıya şükürler olsun. Artık Rodezya diye bir yer yok. Burası Zimbabve. Savaş bitti. Bu adam ülkesi için harika işler yapacak, bak buraya yazıyorum. O bir kahraman.’

Onu geçiştirmek için başımı sallarken babamın bir lafına takılmıştım: güce denge getirdiler. Bu, bana tuhaf gelmişti çünkü aklıma bir tahterevalliyi getiriyordu. Bir taraf yukarıdayken ötekisi aşağıdadır, asla sabit bir denge sağlanamaz.

Konvoyun son arabaları, motosikletli polislerin sirenleri eşliğinde geçip gitti. Bizim polis de onlara katıldı, arkasından bıraktığı kızıl toz bulutu, arabanın içine dolarak bizi dumana boğmuştu.

‘Evet, gerçek bir kahraman. Onun hakkında hiç bir şeyler biliyor musun hayatım?’ Babam annemle konuşuyordu. ‘Onunla tanışabilseydim, bir odada onunla aynı havayı soluyabilseydim, hayatımın en mutlu günü olurdu.’

Sanki bu dileği sahiden gerçekleştirecekmiş gibi ahmakça kahkahalar attı.

Babam, Bay Mugabe ile asla tanışamadı. Benim öykümse, onunkinden epey farklıydı.

İKİ

Ana yoldan çıktık ve üzerinde Haven Lisesi yazılı büyük taş sütunların önünden geçtik. Sağlı sollu söğüt ağaçlarının bulunduğu yolu tırmandıktan sonra tekrar yokuş aşağı inip, yatılı okul yerleşkelerine ulaştık. Küçük otoparkın araçlarla dolup taşmış görüntüsü bana medeniyeti hatırlatmış, yüreğime su serpmiştir. Ocak güneşinin kavurucu ışınları arabaların camlarından etrafa saçılıyordu.

Babam kontağı kapattı ve bir müddet konuşmadan oturup, sanki bir abide ya da mühim bir binaymış gibi Selaous Yerleşkesi'ni (benim yerleşkem) seyretti.

Heyecanlı bir sesle 'Adını Rodezya'nın kurucularından Frederick Courteney Selous'tan alıyor' dedi sonunda. 'Okuldaki beş yerleşkenin hepsi, adını Rodezya'nın kurucularından alır. Önemli kişilerin isimlerini binalara ve bazı muhitlere vermek, beyaz yönetimin baskı yöntemlerinden sadece biriydi.'

Başını anlamlı bir edayla salladı.

'Ancak bunlar geçmişte kaldı. Sömürgecilik asla işe yaramayacak, çağ dışı bir düşüncedir. Her kim olursan ol, başkalarının toprağına bayrak dikip onlar üzerinde hak iddia

edemezsin. Burası Afrika ve burada Afrikalılar yaşıyor. Siyah halk ayaklanmakta gayet haklı.’

Çevremizdeki ailelerin ve erkek çocukların çoğunluğu beyaz olmasına rağmen, burada bulunmaktan kesinlikle mutlu değildim, babamınsa benimle ilgilendiği yoktu. Sessizliğimi bozmaya karar verdim.

‘Yani savaşın nedeni bu muydu?’ dedim. ‘Toprak mı?’

Babam çimenli bölgede tek başlarına bekleyen siyah aileyi bana gösterdikten sonra ‘Savaşın nedeni *buydu* işte’ dedi. Oradaki ufak tefek oğlan çocuğu ayakkabılarına bakarken, ailesi de rahat görünmeye çalışıyordu. ‘Değişim rüzgârları. Herkes için eşit fırsat. Onun gibi çocuklar bağımsızlık savaşından önce böyle bir okula asla kabul edilmezdi. Sırf derisinin rengi yüzünden insanlara baskı yapamazsın. Daha ne olsun evlat? Sence bu adil mi?’

‘Hayır’ dedim.

‘Bu son derece yanlış.’ Babamın beni duyup duymadığından emin değildim. ‘Beyazlar kendilerinden utanmalı.’

Arabadan indi ve hevesle ailenin yanına gitti. Birden üç yetişkin kahkahayı basınca, beyaz ailelerden bazıları otarafa bakıp bakıp kafalarını salladı.

Annem önde sessizce oturmuş yelpazesiyile yüzünü serinletiyordu. Yol boyunca ağlamıştı.

‘Çok da kötü değil’ dedi, Noel boyunca bunu sık sık tekrarlamıştı; hediye paketlerini yaz sıcaklığında açmanın hissettirdiği tuhaflığa rağmen, annemin verdiği sözler beni cesaretlendirmişti, hatta bugüne kadar sanki okul hiç başlamayacaktı

gibi gelmişti. Ama sonunda başlamıştı işte. ‘Pek çok arkadaş edineceksin, üzölmeye vaktin bile kalmayacak.’

Oturduğumuz yerden babamı izledik. Üst sınıflardan iki uzun boylu çocuk, yanından geçerken babamı kibarca selamladı. Babam göğsünü şişirdi, elini sakalına attı ve neşeli bir sesle karşılık verdi. Bugün tuhaf görünüyordu, Londra’ya özgü ve işe giderken giydiği takım elbiselerinden birini giymişti. Öteki babaların hepsi kısa kollu gömlek, şort, çöl botu ve uzun çoraplarla gelmişlerdi. Eşleriye İngiliz televizyon programlarından görmeye alışık olduğum çiçek desenli elbiseler giymişlerdi.

‘Babanı suçlamamalısın’ dedi annem. ‘Geçmişinde çok şey atlatmış, ailesi hep parasızmış. Sana kendisine sunulmayan fırsatlar sunmak istiyor.’

Burnunu kâğıt mendille nazikçe sildi.

‘Büyükelçilik masraflarımızı karşılamayı teklif ederek, çok büyük bir cömertlik gösterdi. Babanın maaşıyla seni böyle bir okulda okutmamız imkânsızdı.’

‘Başka bir iş bulabilirdi.’ Kravatımın bağına bakarak itiraz ettim. ‘İngiltere’deyken her zaman kafayı üşütmüş bir tarih öğretmeni gibi davrandı, en baştan bu işe girebilirdi.’

‘Allah aşkına. Kabalık etme.’ Annem benimle konuşuyor ama başka yöne bakıyordu.

Burnunu çekti.

‘Bu ülke artık bizim evimiz’ diye devam etti, aslında bunu kendisi de kabullenemiyordu. Zorla gülmeye çalışıyordu. ‘Bu sefer hiç sorun yaşamayacağız. Ben buna inanıyorum, gerçekten inanıyorum. Babanın eski iş yeri onun... *yeteneklerini*

takdir etmezdi, ancak yeni işinde ayaklarının yere sağlam basacağından eminim. Artık her şey çok farklı olacak.’

‘Ama ben bu ülkeye tamamen yabancıyım’ dedim, savunmama devam ederken gözüm çimenlerin üzerinde bekleyen o ufak tefek çocuktaydı. Sonra o da bana bakmaya başladı. ‘Ya beni sevmezlerse?’

Annem tekrar bana döndü.

‘O zaman biz de geri döneriz, göbeğimizden bağlı değiliz ya. Sana söz veriyorum. Orası bizim anavatanımız. Yeniden bir ev tutarız ve oraya yerleşene kadar büyükannende kalırız. Kapım size daima açıktır der hep. Zaten gittiğimizden beri bizi çok özlemiştir.’

Annem şimdi sahiden gülümsüyordu.

‘Ama bana en azından mutlu olmayı deneyeceğine söz vermelisin. Bunu başarırsan, sana kıyak geçmeyi düşünebilirim. Baban beni nadiren de olsa dinler, benim sözlerime önem verir. Belki tayinini isteyebilir; devlet görevlerinde bu tür müracaatların sık sık yapıldığına eminim. Anlaştık mı?’

Başımı ikna olduğumu belirtircesine salladım, onun iyimserliğine güvenebileceğimi biliyordum. Annem arka koltuğa uzandı ve bana sarıldı. Babam sabırsız beni yanına çağırıyordu.

‘Artık yetişkinlerin okulundasın Robert, diğer oğlanların bu manzarayı görmelerini istemezsin’ dedi yanına gittiğimde. O zamana kadar bana hep Bobby derdi. Anlaşılan Bobby’yi evde bırakmıştık, keşke ben de evde kalabilseydim.

Başımı öne eğip derimi tırmalayan ve bana bol gelen mavi kazağımı çekiştirdim.

Babam yine o ufak çocuğu işaret ediyordu. ‘Sana yeni bir arkadaş bulduk’ dedi. ‘Onun da ilk günüyümüş. Adı Nelson. Nelson, bu Robert. Artık yakın arkadaş olacaksınız.’

Nelson’un babası gülümsedi, arkadaşlığımızı o da onaylıyordu. Nelson ise babası onu dürtene kadar kımıldamadı, ardından usulca başıyla selamladı. Dolu dolu gözlerine bakılırsa o da benim gibi kötü bir gün geçiriyordu. Sinirli sinirli kahkahalar attık. Her zaman duyabileceğiniz türden kahkahalar değildi.

‘Rica edersen, Nelson bavulunu taşımana yardım edebilir’ dedi babam.

Başımı yine öne eğince, babam kollarını kavuşturdu. Lekenmiş gömleğinin, göbek tarafından sıkıldığı belli oluyordu.

‘Hadi ama yapma bunu. On üç yaşına geldin’ dedi, sanki ben bilmiyormuşum gibi.

Nelson ve ailesi beni izliyordu, başımı çevirip uzaklara baktım.

‘Bavulunu taşıma zamanı Robert. Yukarı çıkacaksın.’

‘Annem de gelebilir mi?’

‘Annenin sıcaklarla arası iyi değildir.’

‘Gelmesini istiyorum, lütfen. Sen işlerini halledene kadar benimle kalmaz mı?’

Yukarı çıkacaksın lafı hiç hoşuma gitmemişti.

Babam hareketsiz bekliyordu, sonra kollarını çözdü.

‘Dur bakalım, bir düşüneyim.’ Cüzdanını çıkardı ve iki tane on dolarlık banknot çıkardı, biraz düşündükten sonra birini tekrar cüzdanına yerleştirdi. ‘Al. Ve ilk haftadan hepsini şekerle harcama.’